

USNESENÍ

Krajský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Evy Dlouhé a soudkyně JUDr. Pavly Havlíkové a JUDr. Ivany Muchové ve věci

zástavních věřitelů: a) P. V. narozený ,
bytem ,
zastoupený advokátem Mgr. Janem Válkem,
sídlem Vítkova 247/7, 186 00 Praha 8,
b) Mgr. J. V. narozený .
bytem

proti
zástavnímu dlužníkovi: J. V. narozený
bytem
zastoupený advokátem JUDr. Janem Fuchsem
sídlem Osadní 324/12, 170 00 Praha 7

o soudní prodej zástavy, o odvolání zástavního dlužníka proti usnesení Okresního soudu v Mělníku ze dne 30. 1. 2019 č. j. 7 C 304/2018-139,

takto:

- I. Usnesení soudu prvního stupně **se mění**, pokud soud I. stupně rozhodoval o nákladech řízení tak, že zástavní dlužník je povinen zaplatit prvnímu zástavnímu věřiteli (a) na náhradě nákladů řízení částku 13 402 Kč k rukám jeho zástupce s tím, že tyto náklady lze uspokojit pouze z prodeje zástavy; žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudem I. stupně ve vztahu mezi druhým zástavním věřitelem (b) a zástavním dlužníkem; v dalším se potvrzuje.
- II. Zástavní dlužník je povinen zaplatit prvnímu zástavnímu věřiteli (a) na náhradě nákladů odvolacího řízení částku 4 356 Kč k rukám jeho zástupce s tím, že tyto náklady lze uspokojit pouze z prodeje zástavy.
- III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení ve vztahu mezi druhým zástavním věřitelem (b) a zástavním dlužníkem.

Odůvodnění:

1. Okresní soud v Mělníku usnesením ze dne 30. 1. 2019 č. j. 7 C 304/2018-139 rozhodl, že se nařizuje soudní prodej zástavy, a to pozemku p. č. zastavěná plocha a nádvoří o výměře 414 m², jehož součástí je stavba č. p. rodinný dům, a pozemku parc. č. zahrada o výměře 659 m², vše zapsané u Katastrálního úřadu pro kraj, Katastrální pracoviště , pro obec a katastrální území na LV k uspokojení pohledávky zástavního věřitele z titulu smlouvy o zápůjčce ze dne 16. 4. 2014 ve výši 1 100 000 Kč s úrokem ve výši 15,5 % ročně z částky 1 100 000 Kč od 1. 1. 2016 do zaplacení, jakož i k náhradě nákladů tohoto soudního řízení ve výši 13 402 Kč, které mohou být uspokojeny pouze z prodeje zástavy.

Shodu s prvopisem potvrzuje Michaela Vorlová

2. V projednávané věci jde o věc s cizím prvkem, neboť zástavní věřitel a) je občanem Slovenské republiky. Nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (přepracované znění), které platí ve vztazích mezi členskými státy EU s výjimkou Dánska, reguluje jednak stanovení mezinárodní pravomoci soudů členských států EU, a zadruhé uznání a výkon rozhodnutí soudů jednoho členského státu v jiném členském státě. Dle článku 1 uvedeného nařízení je dána věcná příslušnost na věci občanské a obchodní (bez ohledu na druh soudu). Pro určení personální působnosti nařízení je rozhodující domicil žalovaného, který musí být pro účely nařízení lokalizován na území některého z členských států ES. Podle článku 4 bod 1. nestanoví-li toto nařízení jinak, mohou být osoby, které mají bydliště v některém členském státě, bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů tohoto členského státu. Naopak domicil žalující strany je z pohledu nařízení irelevantní. Strana žalující tak může mít domicil i ve třetím, nečlenském státě. S ohledem na uvedené, kdy zástavní dlužník je občanem ČR a má trvalý pobyt v obvodu Okresního soudu v Mělníku, dospěl soud k závěru, že je dána jak jeho pravomoc ve věci rozhodovat, tak i místní příslušnost.
3. Dále soud I. stupně rozhodl o vznesené námitce podjatosti tak, že soudkyně Mgr. Petra Turnovská není vyloučena z projednávání a rozhodování věci, neboť nemá žádný vztah k projednávané věci, účastníkům řízení a jejich zástupcům. Je-li namítáno její předchozí rozhodování, pak tato skutečnost nemůže být důvodem pro vyloučení.
4. Po provedeném dokazování zjistil soud I. stupně, z listinných důkazů založených do spisu zástavními věřiteli, následující skutkový stav: Zástavní věřitelé jako zapůjčitelé na straně jedné a J. V. [redacted], narozený [redacted] M. V. [redacted] narozená [redacted] Ing. J. Š. [redacted] narozený [redacted], a E. Š. [redacted] V. [redacted], narozená [redacted], jako vydlužitelé (dále jen „vydlužitelé“) na straně druhé uzavřeli dne 16. 4. 2014 smlouvu o zápůjčce, na jejímž základě poskytli zástavní věřitelé vydlužitelům peněžní prostředky ve výši 1 100 000 Kč, které se vydlužitelé zavázali společně a nerozdílně vrátit spolu s úrokem ve výši 15,5 % ročně ve sjednaných splátkách nejpozději do 31. 12. 2019 /viz smlouva o zápůjčce ze dne 16. 4. 2014 na č. l. 4 – 6 spisu/. K zajištění pohledávky z této smlouvy o zápůjčce včetně příslušenství a budoucí smluvní pokuty až do výše 500 000 Kč, příp. vzniklé do 31. 12. 2019, uzavřeli dne 16. 4. 2014 zástavní věřitelé s J. V. [redacted], narozeným [redacted] jako zástavcem zástavní smlouvu k nemovitostem, na jejímž základě bylo ve prospěch zástavních věřitelů zřízeno zástavní právo k předmětným nemovitostem /viz zástavní smlouva k nemovitostem ze dne 16. 4. 2014 na č. l. 7 – 9 spisu/. Zástavní právo k předmětným nemovitostem bylo ve prospěch zástavních věřitelů vloženo do katastru nemovitostí s právními účinky vkladu práva ke dni 17. 4. 2014 pod č. V-3018/2014-206 /viz výpis z katastru nemovitostí pro k. ú. a [redacted] na č. l. 10 – 14 spisu/. Zástavní věřitelé dopisem ze dne 24. 6. 2016 oznámili vydlužitelům, že přistoupili k okamžitému zesplatnění celé zbývající části zápůjčky a sjednaného úroku, a vyzvali je k zaplacení částky ve výši 1 246 032 Kč /viz výzvy vydlužitelům k zaplacení ze dne 24. 6. 2016 na č. l. 15 – 18 spisu/. Mezi účastníky bylo nesporné, že předmět zápůjčky, peněžní prostředky ve výši 1 100 000 Kč, byly v souladu s ujednáními smlouvy o zápůjčce vydlužitelům odevzdány.
5. Soud I. stupně neprovedl navržené důkazy, které měly prokázat splnění dluhu, neboť to vylučuje povaha tohoto řízení (viz rozhodnutí NS ČR sp. zn. 21 Cdo 277/2017).
6. Na základě toho dospěl soud I. stupně k závěru, že zástavní věřitelé osvědčili, že mají pohledávku, která je zajištěna zástavním právem na nemovitých věcech ve vlastnictví zástavního dlužníka. Soud I. stupně proto dospěl k závěru, že byl prokázán vznik a existence zajištěné pohledávky, tedy existence splatného závazku vydlužitelů ze smlouvy o zápůjčce, byla doložena (osvědčena) její výše, byla prokázána existence zástavního práva k předmětným nemovitostem zástavního dlužníka (zástavě), jakož bylo i prokázáno, kdo je zástavním dlužníkem, soud I. stupně návrhu zástavních věřitelů v souladu s ustanovením § 358 odst. 1 z. ř. s. vyhověl a nařídil soudní

prodej zastavených nemovitostí označených v návrhu k uspokojení zajištěné pohledávky zástavních věřitelů.

7. Proti tomuto usnesení podal zástavní dlužník včasné odvolání, namítal, že soud I. stupně dospěl k závěru o existenci zajištěné pohledávky, dostatečně však neproověřil věrohodnost předložených listin. I když z citovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR vyplývá, že soud zkoumá pouze skutečnosti uvedené v § 358 odst. 1 z.ř.s., neznamená to, že by nemohl zkoumat i jiné skutečnosti. Soud I. stupně přejímá tvrzení zástavních věřitelů o existenci pohledávky, přehlíží přitom skutečnost, že pohledávka byla uhrazena. Z tohoto hlediska nebyla pohledávka osvědčena. Dále poukázal na to, že smluvený úrok i smluvní pokuta jsou v rozporu s dobrými mravy. Soud I. stupně rovněž neměl rozhodovat o nákladech řízení, k tomu odkázal zástavní dlužník na rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 68/16. Soud I. stupně se řádně nevypořádal s námitkou podjatosti, a měl řízení přerušit, neboť je zde podezření, že byl spáchán trestný čin. Navrhl proto, aby odvolací soud usnesení soudu I. stupně zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. V doplnění odvolání pak více rozvedl důvody, pro které se domnívá, že byla pohledávka uhrazena.
8. Zástavní věřitelé navrhovali potvrzení napadeného usnesení jako věcně správného, neboť zástavní dlužník staví svoji obranu na tom, že pohledávka byla zaplacená, s čímž zástavní věřitelé nesouhlasí. Zástavní dlužník nikdy nerozporoval materiály předložené zástavními věřiteli, tedy vznik a existenci zástavního práva, zápis zástavního práva do katastru nemovitostí, vznik pohledávky.
9. Odvolací soud podle ust. § 212, § 212a a násl. o.s.ř. přezkoumal napadené usnesení včetně postupu soudu prvního stupně, který předcházel jeho vydání a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.
10. Soud I. stupně zcela správně vyřešil otázku pravomoci soudů České republiky rozhodnout projednávanou věc. Na odůvodnění usnesení soudem I. stupně v tomto rozsahu odvolací soud zcela odkazuje.
11. Namítal-li zástavní dlužník podjatost rozhodující soudkyně Mgr. Petry Turnovské z důvodu rozhodnutí v jiné věci a z důvodu, že zřejmě zná zástupce a zástavního věřitele b) z jiných projednávaných věcí, neboť tento zastupuje účastníky i v jiných věcech projednávaných u Okresního soudu v Mělníku, pak soudkyně Mgr. Petra Turnovská postupovala v řízení zcela v souladu se zákonem.
12. Podle § 14 odst. 1, 4 o.s.ř. soudci a přísedící jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je tu důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Důvodem k vyloučení soudce (přísedícího) nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce (přísedícího) v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech. Podle § 15b odst. 1, 2 o.s.ř. k rozhodnutí o námitce podjatosti soud věc předloží s vyjádřením dotčených soudců (přísedících) svému nadřízenému soudu. V řízení lze zatím učinit jen takové úkony, které nesnesou odkladu. Ustanovení odstavce 1 neplatí, byla-li námitka uplatněna před nebo v průběhu jednání, při němž byla věc rozhodnuta, a má-li soud za to, že námitka není důvodná.
13. V projednávané věci zástavní dlužník uplatnil námitku podjatosti poté, kdy bylo nařízeno jednání ve věci, a při tomto jednání soud rozhodl ve věci. Soud I. stupně tedy mohl sám posoudit důvodnost vznesené námitky podjatosti, a dospěl-li k závěru, že není důvodná, mohl ve věci jednat a rozhodnout. V takovém případě námitku podjatosti posoudí odvolací soud v rámci řízení o odvolání proti rozhodnutí soudu I. stupně. Vznesená námitka podjatosti nebyla důvodná, neboť zástavní dlužník uplatnil jednak skutečnost, která nemůže být důvodem vyloučení – rozhodnutí v jiné věci, a dále to, že zástupce zástavního věřitele a) a zástavní věřitel b) (v jedné osobě) zastupuje i v jiných věcech, tedy ho může soudkyně znát. I kdyby zástupce zastupoval i

v jiných věcech, ve kterých rozhodovala soudkyně Mgr. Turnovská, není to důvod pro její vyloučení, neboť skutečnost, že soudce zná advokáta, který ve věci vystupuje rovněž jako účastník řízení, z úřední činnosti, není důvodem pro vyloučení. Žádný osobní vztah mezi soudkyní a zástupcem (zástavním věřitelem) nebyl tvrzen a ze spisu ani nevyplývá.

14. Pokud zástavní dlužník namítá, že mělo být řízení přerušeno, neboť podal trestní oznámení, pak odvolací soud v souladu se soudem I. stupně má za to, že trestní oznámení podané účastníkem řízení není důvodem pro přerušování řízení.
15. Podle ust. § 358 zákona, soud nařídí prodej zástavy, doloží-li zástavní věřitel zajištěnou pohledávku, zástavní právo k zástavě a kdo je zástavním dlužníkem. Rozhodnutí o nařízení prodeje zástavy je vykonatelné dnem, kterým nabylo právní moci (odst. 1). Pravomocné rozhodnutí o nařízení prodeje zástavy je závazné pro každého, proti němuž působí podle jiných právních předpisů zástavní právo k této zástavě (odst. 2). Podle vykonatelného rozhodnutí o nařízení prodeje zástavy lze na návrh zástavního věřitele nařídít výkon rozhodnutí prodejem zástavy (odst. 3).
16. Zástavní právo je definováno jako právní institut, který slouží k zajištění pohledávky pro případ, že dluh, který jí odpovídá, nebude včas splněn s tím, že v tomto případě lze dosáhnout uspokojení z výtěžku zpeněžení zástavy. Není-li pohledávka zajištěná zástavním právem včas splněna nebo byla-li splněna po své splatnosti jen částečně anebo nebylo-li splněno příslušenství pohledávky, má zástavní věřitel právo na uspokojení své pohledávky (zbytku pohledávky nebo příslušenství) z výtěžku zpeněžení zástavy. Zástavu lze zpeněžit na návrh zástavního věřitele soudním prodejem zástavy. Soudní prodej zástavy se uskutečňuje ve dvou fázích. V první fázi jde o řízení o soudním prodeji zástavy, které je zahájeno podáním žaloby, jíž se zástavní věřitel domáhá nařízení soudního prodeje zástavy, a které končí usnesením soudu, jímž bylo o této žalobě rozhodnuto. Nařídí-li soud vykonatelným usnesením prodej zástavy, přechází soudní prodej zástavy do druhé fáze, která začíná podáním návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce) prodejem zástavy podle ust. § 251 a násl. o.s.ř.; je-li prodávanou zástavou nemovitá věc, užijí se na výkon rozhodnutí prodejem této zástavy ustanovení o výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí, nestanoví-li zákon jinak (§ 338a odst. 1 o.s.ř.). V řízení o soudním prodeji zástavy jako první fázi soudního prodeje zástavy soud zkoumá pouze to, zda zástavní věřitel *doložil* zajištěnou pohledávku, zástavní právo k zástavě, jejíž prodej navrhuje, a kdo je zástavním dlužníkem. Jiné (další) skutečnosti nejsou, jak vyplývá ze shora citovaného ust. § 358 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, v tomto řízení významné. Uvedené rozhodné skutečnosti současně nemusí být v řízení o soudním prodeji zástavy prokázány (postaveny najisto); pro nařízení prodeje zástavy postačuje, budou-li listinami nebo jinými důkazy *osvědčeny*, tedy jeví-li se z předložených listin nebo jiných důkazů alespoň jako pravděpodobné. To, že soud v řízení o soudním prodeji zástavy zkoumá pouze shora uvedené skutečnosti a že pro nařízení prodeje zástavy postačuje jen jejich osvědčení, samozřejmě neznamená, že by při soudním prodeji zástavy nemohly být uplatněny jiné (další) skutečnosti nebo že by jejich osvědčení nemohlo být zpochybněno. Nemůže k tomu ovšem důvodně dojít v první fázi řízení o soudním prodeji zástavy, ale až ve druhé fázi soudního prodeje zástavy, tedy v rámci řízení o výkon rozhodnutí prodejem zástavy (bude-li návrh na nařízení tohoto výkonu rozhodnutí zástavním věřitelem podán), a to zejména prostřednictvím návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí (srov. například § 268 odst. 3 o.s.ř.) nebo vylučovací (excindační) žaloby podané po nařízení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 267 odst.1 o.s.ř. (srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 2.12.2004 sp.zn. 21 Cdo 1467/2004, které bylo uveřejněno pod č. 37 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2005, dále například usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25.7.2017, sp.zn. 21 Cdo 277/2017).
17. Soud v řízení o soudním prodeji zástavy při zkoumání, zda byly doloženy rozhodné skutečnosti, vždy přihlíží též k důvodu neplatnosti smluv, avšak jen tehdy, vyšel-li z obsahu smlouvy nebo jinak za řízení najevo (srov. rozh. Nejvyššího soudu z 25.5.2011, sp. zn. 21 Cdo 3973/2009).

Podle rozhodnutí Nejvyššího soudu z 15.4.2016, sp. zn. 21 Cdo 3837/2015 to, že důvod neplatnosti smlouvy vyšel z jejího obsahu nebo jinak za řízení najevo, znamená, že je z obsahu spisu zřejmý, evidentní, nevzbuzující pochybnosti, že jej nelze věrohodně zpochybnit tvrzeními účastníků a že *nevyžaduje potřebu provádění dokazování ke sporným tvrzením účastníků* týkajícím se platnosti smlouvy, neboť povaha řízení o soudním prodeji zástavy, určená okruhem v řízení posuzovaných okolností uvedených v ustanovení § 200z o.s.ř. (nyní § 358 odst. 1 z.ř.s.), neumožňuje soudu provést dokazování k takovým tvrzením. Podle usnesení Ústavního soudu z 18.4.2017, sp.zn. II. ÚS 552/17 přihlíží soud – jako k výjimce – i při rozhodování o nařízení prodeje zástavy též k eventuální neplatnosti např. zástavní smlouvy, tato neplatnost však musí být „zjevná“. Pokud jde o sjednaný úrok z prodlení a smluvní pokutu, nelze bez dalšího dokazování dospět k závěru, že se jednalo o smlouvu lichevní a odvolací soud by ke skutečnosti, že je sjednaný úrok a smluvní pokuta v rozporu s dobrými mravy, musel provádět dokazování.

18. Z obsahu spisu bylo odvolacím soudem zjištěno, že zástavní věřitel doložil pohledávku smlouvou o zápůjčce ze dne 16.4.2014, kdo je vlastníkem zástavy, bylo doloženo výpisem z katastru nemovitostí LV [redacted] pro k.ú. [redacted] tedy listinou vydanou státním orgánem, Katastrálním úřadem pro Středočeský kraj, Katastrálním pracovištěm [redacted] Vznik zástavního práva, co je předmětem zajištění a kdo je zástavním dlužníkem, bylo doloženo zástavní smlouvou ze dne 16.4.2014. Zástavní dlužník tyto listiny nezpochybnil. Pokud jde o uvedené listiny, odkazuje odvolací soud na usnesení soudu I. stupně s tím, že obsah listin i závěry, které z jejich obsahu soud I. stupně dovodil, jsou správné. Zástavní dlužník ani v podaném odvolání obsah těchto listin nezpochybnil.
19. Jak již bylo shora uvedeno, v první fázi řízení o nařízení prodeje zástavy soud neprovádí dokazování ke skutečnostem, které nejsou podle § 358 odst. 1 z.ř.s. podstatné pro nařízení soudního prodeje zástavy (doložení zajištěné pohledávky, zástavní právo k zástavě a kdo je zástavním dlužníkem). Namítá-li zástavní dlužník, že pohledávka zajištěná zástavním právem byla uhrazena, popř. že byla splněna započtením, pak jde o skutečnost, kterou soudy v první fázi řízení o nařízení prodeje zástavy neřeší, jak správně uvedl soud I. stupně. Zástavní dlužník, bude-li nařízena exekuce prodejem zástavy, může ve druhé fázi řízení uplatnit všechny skutečnosti, které uplatnil v podaném odvolání v návrhu na zastavení (částečné zastavení) exekuce. Odvolací soud z tohoto důvodu hodnotil postup soudu I. stupně, který neprovedl důkazy směřující k prokázání skutečnosti, že pohledávka byla zaplácena, jako postup v souladu se zákonem.
20. Ze všech těchto důvodů odvolací soud usnesení soudu I. stupně ve výroku ve věci samé jako věcně správný podle § 219 o.s.ř. potvrdil.
21. Ústavní soud v nálezech sp.zn. II. ÚS 114/06, sp.zn. I ÚS 28/14, konstatoval, že je porušením práva na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny) a principu rovnosti účastníků řízení (čl. 37 odst. 3 Listiny), je-li v řízení o soudním prodeji zástavy (§ 200y až 200za o.s.ř., ve znění účinném do 31. 12. 2013) současně s vyhovujícím výrokem o nařízení prodeje zástavy, rozhodnuto i o nákladech řízení. V souladu s požadavkem spravedlnosti naopak je, aby o nákladech řízení bylo v takovém případě rozhodnuto až v rámci vykonávacího řízení, tedy poté, co bude postaveno najisto, zda bylo v řízení o soudním prodeji zástavy rozhodnuto po právu. Tento závěr však pomíjí situaci, že nedojde-li ke druhé fázi soudního prodeje zástavy (viz například případ, kdy bylo právo zástavního věřitele na uspokojení zajištěné pohledávky ze zástavy - po pravomocném skončení první fáze – uspokojeno), nemůže zástavní věřitel vymáhat náhradu nákladů, které mu vznikly v první fázi řízení a nebyly mu pravomocně přiznány. Nárok na náhradu nákladů řízení má základ v procesním právu a vzniká teprve na základě pravomocného rozhodnutí soudu, které má v tomto směru konstitutivní povahu (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2007, sp. zn. 29 Cdo 238/2007). Soudní prodej zástavy sice probíhá ve dvou fázích; druhá ("vykonávací") fáze soudního prodeje zástavy však může proběhnout jen na návrh zástavního věřitele, a to pouze v případě, že zástavní právo trvá, tedy že zajištěná pohledávka nebyla po právní moci rozhodnutí v první fázi řízení uhrazena. Dojde-li po právní moci rozhodnutí o nařízení prodeje zástavy

v první fázi řízení k úhradě celé zajištěné pohledávky, zástavní věřitel se nemůže domáhat nařízení exekuce prodejem zástavy, a to ani nákladů první fáze řízení, neboť pro vymožení nákladů z první fáze řízení nemá vykonatelný titul. Za této situace nemůže zástavní věřitel získat titul pro exekuci k vymožení nákladů první fáze řízení po právní moci rozhodnutí, neboť tomu brání ustanovení § 166 odst. 1 o.s.ř. Zástavní věřitel, který důvodně podal návrh na nařízení prodeje zástavy, a ke druhé fázi řízení by nedošlo pouze proto, že celá zajištěná pohledávka by byla po rozhodnutí v první fázi uhrazena, by se tak v žádném případě nedomohl nákladů, které vynaložil v první fázi řízení. Tím by bylo porušeno právo zástavního věřitele na spravedlivý proces a jeho legitimní očekávání. Ústavní soud v nálezu sp.zn. II. ÚS 114/06, a dalších vyslovil svůj závěr k výroku o nákladech řízení mezi účastníky, který ukládal zástavnímu věřiteli zaplatit náklady první fáze řízení bez dovětku, že tyto náklady lze uspokojit pouze zpeněžením zástavy, tedy že bude-li zástavní věřitel požadovat náhradu nákladů řízení z první fáze řízení, musí podat návrh na exekuci prodejem zástavy, ve které se může zástavní dlužník bránit návrhem na zastavení s tím, že může použít všechny námitky, které nemohl použít v první fázi řízení. I kdyby předmětem exekučního řízení bylo nařízení prodeje zástavy pouze pro náklady první fáze řízení, musel by se soud ve druhé fázi řízení zabývat ve stejném rozsahu důvody pro zastavení exekuce jako v případě, kdyby exekuce byla nařízena prodejem zástavy i pro samu zajištěnou pohledávku, neboť rozhodnutím v první fázi řízení se náklady řízení stanou příslušenstvím pohledávky, které je zajištěno zástavním právem. Dospěl-li by exekuční soud k závěru, že jsou dány důvody pro zastavení exekuce, rozhodl by exekuční soud podle § 271 o.s.ř. o zrušení všech dosud vydaných rozhodnutí o nákladech řízení, tedy i o nákladech první fáze řízení, exekuci by zastavil a znovu rozhodl o nákladech obou fází řízení. Ze závěrů citovaného rozhodnutí Ústavního soudu pak vychází Nejvyšší soud České republiky v rozhodnutí ze dne 29.1.2016, sp.zn. 21 Cdo 5141/2015, srov. též právní názor uvedený v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14.7.2010 sp. zn. 21 Cdo 1520/2009, které bylo uveřejněno pod č. 67 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2011.

22. Odvolací soud zastává názor vyjádřený ve shora uvedených rozhodnutích Nejvyššího soudu, že v usnesení, kterým soud vyhověl žalobě zástavního věřitele a nařídí soudní prodej zástavy, rozhodne též o povinnosti zástavního dlužníka k náhradě nákladů řízení, a že, přízná-li zástavnímu věřiteli náhradu nákladů řízení, nestanoví zástavnímu dlužníku lhůtu k jejich zaplacení. Zároveň však stanoví, že lze tyto náklady uspokojit pouze z prodeje zástavy. S tímto názorem vyslovil souhlas Ústavní soud v rozhodnutí sp.zn. II.ÚS 3641/15 a dalších, když uvedl, že krajský soud lhůtu pro úhradu nákladů řízení nestanovil a tím materiálně naplnil citovanou nálezovou judikaturu Ústavního soudu, neboť úhrady nákladů se zástavní věřitel bude moci domáhat až ve vykonávacím řízení, kde stěžovatelé již nebudou námitkově omezeni, když ostatně tyto náklady mohou být uspokojeny jen z výtěžku zpeněžení zástavy. Jestliže bude zástavní dlužník v exekučním řízení úspěšný s návrhem na zastavení exekuce, soud v tomto řízení přezkoumá náklady řízení obou fází řízení o nařízení prodeje zástavy a *rozhodne o nákladech mezi účastníky za obě fáze řízení.*
23. Pokud jde o výši nákladů řízení, Nejvyšší soud ve své konstantní judikatuře k prodeji zástavy uvádí (např. v rozhodnutí 21 Cdo 5141/2015): „Při rozhodování o výši náhrady nákladů dovolacího řízení dovolací soud přihlédl k tomu, že výše odměny má být určena podle sazeb stanovených paušálně pro řízení v jednom stupni zvláštním právním předpisem (§ 151 odst. 2 část věty první před středníkem o.s.ř.), neboť nejde o přiznání náhrady nákladů řízení podle ustanovení § 147 nebo § 149 odst. 2 o.s.ř. a ani okolnosti případu v projednávané věci neodůvodňují, aby bylo postupováno podle ustanovení zvláštního právního předpisu o mimosmluvní odměně (§ 151 odst. 2 část věty první za středníkem o.s.ř.). Vyhláška č. 484/2000 Sb. (ve znění pozdějších předpisů), která upravovala sazby odměny advokáta stanovené paušálně pro řízení v jednom stupni, však byla nálezem Ústavního soudu ze dne 17.4.2013 č. 116/2013 Sb. dnem 7.5.2013 zrušena. Nejvyšší soud za této situace určil pro účely náhrady nákladů řízení

paušální sazbu odměny pro řízení v jednom stupni s přihlédnutím k povaze a okolnostem projednávané věci a ke složitosti (obtížnosti) právní služby poskytnuté advokátem ve výši 5.000,- Kč.“ Vzhledem k tomu, že Nejvyšší soud v případě nařízení prodeje zástavy vychází při stanovení odměny zástupce z ustanovení § 151 odst. 2 o.s.ř. s tím, že stanoví s přihlédnutím k povaze a okolnostem projednávané věci a ke složitosti (obtížnosti) právní služby poskytnuté advokátem sám paušál za všechny stupně, soud I. stupně v projednávané věci stanovil správně paušál za jeden stupeň řízení, a to za řízení v prvním stupni, ve výši 5 000 Kč, čtyři režijní paušály po 300 Kč (za úkony převzetí a příprava zastoupení, návrh ve věci samé, replika a účast na jednání před soudem dne 30. 1. 2019 v délce trvání 40 minut) a náhrady za 21% daň z přidané hodnoty z odměny a režijních paušálů zástupce zástavního věřitele a) ve výši 1 302 Kč, když dle předloženého osvědčení je zástupce zástavního věřitele a) registrován jako plátcе daně. Náklady zástavního věřitele b) tvoří náhrada hotových výdajů ve výši 900 Kč po 300 Kč za úkon (návrh ve věci samé, replika a účast na jednání před soudem v délce trvání 40 minut). Závěr soudu I. stupně, že lze zástavnímu věřiteli a) přiznat náklady řízení za situace, kdy je zastoupen advokátem – zástavním věřitelem b), je správný.

24. Odvolací soud změnil výrok o nákladech řízení podle § 220 odst. 1 písm. a) o.s.ř., neboť soud I. stupně v rozhodnutí pouze určil výši nákladů, nerozhodl však o povinnosti zástavního dlužníka tyto náklady zaplatit, a komu mají být zaplaceny. Jak bylo shora uvedeno, nárok na náhradu nákladů řízení vzniká teprve rozhodnutím soudu o nákladech řízení, přičemž k vykonatelnosti rozhodnutí je nutné, aby výrok o nákladech obsahoval výši nákladů řízení, kterému účastníku je ukládána povinnost, a komu mají být náklady uhrazeny. V projednávané věci byl zastoupen pouze zástavní věřitel a), má tedy nárok na náhradu nákladů řízení před soudem I. stupně, které mu vznikly zastoupením advokátem, proto mu byly vzniklé náklady podle § 224 odst. 1 o.s.ř. přiznány.
25. Zástavnímu věřiteli b) v řízení před soudem I. stupně nevznikly žádné náklady řízení, proto odvolací soud změnil usnesení soudu I. stupně podle § 220 odst. 1 písm. a) o.s.ř. tak, že ve vztahu mezi zástavním věřitelem b) a zástavním dlužníkem nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení.
26. Náklady zástavních věřitelů mohou být uspokojeny pouze v druhé fázi řízení o soudním prodeji zástavy v rámci výkonu rozhodnutí prodejem zástavy.
27. O nákladech odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle ust. § 224 odst. 1, § 142 odst. 1 o.s.ř. podle úspěchu ve věci, kdy jejich náhrada byla přiznána úspěšnému zástavnímu věřiteli a). Tyto náklady spojené s právním zastoupením zástavního věřitele sestávají z odměny advokáta za zastupování účastníka v řízení před odvolacím soudem, které odvolací soud určil pro účely náhrady nákladů řízení paušální sazbu odměny pro řízení v jednom stupni s přihlédnutím k povaze a okolnostem projednávané věci a ke složitosti (obtížnosti) právní služby poskytnuté advokátem ve výši 3.000 Kč podle § 151 odst. 2 o.s.ř., paušální částky náhrady hotových výdajů advokáta ve výši 2x300 Kč (§ 13 odst. 3 vyhl.č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů) a 21 % DPH z uvedených částek; celkem tak tyto náklady činí 4 356 Kč.
28. Zástavnímu věřiteli b) žádné náklady v odvolacím řízení nevznikly, proto bylo rozhodnuto, že žádný z účastníků ve vztahu mezi zástavním věřitelem b) a zástavním dlužníkem nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.
29. Stejně jako soud I. stupně rozhodl i odvolací soud, že náklady řízení vzniklé zástavnímu věřiteli a) lze uspokojit pouze z prodeje zástavy. Při vyhlášení usnesení došlo ke zřejmé nesprávnosti, neboť výroky o povinnosti zaplatit náklady řízení neobsahovali dovětek, že je zástavní dlužník povinen tyto náklady zaplatit k rukám zástupce zástavního věřitele a). Odvolací soud proto podle § 164 o.s.ř. opravil vyhlášený výrok tak, že zástavní dlužník je povinen zaplatit náklady řízení zástavnímu věřiteli a), a to k rukám jeho zástupce.

Poučení:

Proti tomuto usnesení je možno podat dovolání do dvou měsíců od jeho doručení prostřednictvím soudu prvního stupně k Nejvyššímu soudu České republiky, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Praha 15. květen 2019

JUDr. Eva Dlouhá v. r .
předsedkyně senátu